

A pénz szerelme

Időpont: 1968. szeptember 22. Szentháromság ünnepe utáni 15. vasárnap

Helyszín: Győr

Alapige: 1Tim 6,6–11

De valóban nagy nyereség az istenfélelem, megalégedéssel; Mert semmit sem hoztunk a világra, világos, hogy ki sem vihetünk semmit; De ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele. Akik pedig meg akarnak gazdagodni, kísértetbe meg törbe és sok esztelen és káros kívánságba esnek, melyek az embereket veszedelembé és romlásba merítik. Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme: mely után sóvárogván némelyek eltévelyedtek a hittől, és magokat általszegezték sok fájdalommal.

De te, óh Istennek embere, ezeket kerüld; hanem kövessed az igazságot, az istenfélelmet, a hitet, a szeretetet, a békességes türelést, a szelídséget.

Néhány évtizeddel ezelőtt különös konferencia volt Chichagoban. Összejött a világ öt leggazdagabb embere. Csupa pénz-király. Meg akarták ismerni egymást. Az egyik a világ legnagyobb acéltrösztjének az elnöke, a másik a gabonapiac legnagyobb spekulánsa, a harmadik a New Yorki-i tőzsde vezére, a negyedik a nemzetközi bank igazgatója, s az ötödik egy svéd gyufagyáros. Nagy lakoma közben elhatározták, hogy közösen megírják mások serkentésére és okulására egy könyvben, hogy ők hogyan gazdagodtak meg. Elkészült a könyv, de az utolsó fejezete hiányzik. Azt legfeljebb ma lehetne megírni, amikor ismerjük már az öt pénz-király életének végét is. Az acéltröszt elnöke élete végén mások könyöradományából tengette életét, a gabonaszpekuláns külföldre szökött, s nyoma veszett, a tőzsdevezér a Sing-Sing fegyházban fejezte be életét, a bankigazgató s a gyufagyáros öngyilkos lett.

Ennek az öt pénz-királynak az esete persze kirívó példa, de azért általános érvénnyel is jól szemlélteti, hogy rossz üzletet csinál az, aki csak üzletnek nézi az életet.

És ezzel máris igénk közepén vagyunk, amely nem a rongyos nadrágok, nincstelenségek és huliganizmus romantikájáról szól. Lehettek korszakok, amikor ez az ige csak az igénytelenséget szorgalmazta, de most úgy érzem, hogy ez ma meglehetősen laposan hangzana, és irreális volna. Átfogóbb üzenetet kell hallanunk ma. Mindenekelőtt azt, hogy itt nem csak a forintról van szó. Igaz, hogy az ige a pénzt és annak szerelmét említi, mint minden rossz gyökerét, de nekünk ezt kitágítottabban kell tudomásul vennünk. Hogy káros és veszélyes minden olyan beszűkült értékrend, amely csak a fogható materiát becsüli, mást nem. Káros szemlélet az, amely csak a sokban és minél többen lát biztonságot. Káros és veszélyes minden olyan telhetetlenség, amely úgy megtölt, hogy sem idő, sem hely nem marad nálunk az élet igazi nagy értékeire, azokra, amelyeket ez az ige mond: igazság, hit, szeretet, türelem, szelídség. Az igényesség és az életszínvonal ma sokszor egyoldalúan értelmező világában kétségtelenül hitünket is érintő kérdés: Miben látjuk életünk fő értékét?

A bölcs Szókratész végigment egyszer az utcán, szétnézett a vásárban, és nagy nyugalommal ezt mondta: Most látom, mennyi mindenre nincs nekem szükségem, s aztán elővevé tekercsét, tovább tanulmányozta a lélek halhatatlanságának számára mindennél fontosabb kérdését.

Ki kell hallanunk ebből az igéből azt is, hogy életünk egyetlen területét sem vonhatjuk ki Isten hatalma alól. Erre ugyanis nagy a hajlamunk: kicövekelni Isten hatáskörét. Eddig! – de

innen már ne! Ezt neked adom, de ehhez már nincs közöd. Imádságra szépen összeillesztett kezem vasárnap legyen a tied, Isten, de hogy ezzel a két kézzel hétköznap mit csinállok, abba már ne szólj bele! Szép uram-uramozó hely a templom, jól van, az legyen a tiéd; de hogy a számmal miket beszélek a munkahelyemen és otthon, azzal, Uram, te ne törődj! A pénzből legyen a tiéd, amit a perselybe dobok és egyházi adóban fizetek, de a zsebemben tovább ne kotorássz! – Csakhogy ebbe Isten nem megy bele! Isten egész valónkat, mindenünket az ő hatalma alá akarja vonni, s ha mi ezt nem akarjuk, Isten velünk birokra nem kel; botot sem fog reánk, de ami a botnál is sokkal keservesebb, súlyosabb, óhatatlanul, törvényszerűen bekövetkezik életünkben büntetésképp bizonyos torzulás: anyagiakban megbízhatatlan kezek, a mindig kevés és sohasem elég kínjai; a hamis biztonság, ha valami veszély van, és a csüggedés, a kétségbeesés, ha valami nincs. Milyen nagyon szükséges nekünk megtanulni Pál apostol felszabadult életrendjét és magatartását: Én megtanultam, hogy megelégedett legyek; azokban, amikben vagyok, tudok szűkölködni is, és bővölködni is.

Mai igénk végeredménye az első parancsolat megdönthetetlen tényére utal. Ne legyen más istened!

Fontossági sorrendbe tudjuk-e tenni dolgainkat? Tudjuk-e, hogy miben legyek igényes, és miben nem? Tudjuk-e, hogy vannak mellékes dolgok, ami jó, ha van, de egyáltalán nem baj, ha nincs?! Tudjuk-e, hogy van fontos és legfontosabb számomra? Fontossági sorrendbe tudjuk-e tenni az Úristen parancsa szerint dolgainkat?

Nem azért van-e köztünk annyi emberi torzó, mert felduzzasztjuk az erszényt, de üresen marad a fej; vagy telerakjuk fejünket egyoldalú tudással, de üresen marad a szív és a lélek?!

Mai világunknak és az emberiségnek nem abban van a veszélyeztetettsége, hogy technikailag hatalmasan felfutott a fejlődésben, oly igen meggazdagodott szellemileg, hanem abban, hogy lelkileg szinten alul maradt, s nem tud lelkileg felfejlődni a technikához. Ezért aggasztó, hogy vajon hasznosan tudunk-e bánni a birtokunkban levő technikával, vagy esetleg öngyilkoljuk magunkat vele?

Ne legyen más istened! Se a pénzed, se az autód, se semmi más, ami egyébként lehet kedves is, jó is, de ne legyen istened! Istened csak egyetlenegy legyen, mert Isten nem tűr vetélytársat! Féltékenyen szerető Isten ő. Ledönti a bálványokat! Nem bottal és nem kalapáccsal, hanem az ő törvényének megvetése nyomán feltétlenül érvényesülő elnyomórító folyamatokban büntet.

Egyszerű mondat a mai ige. Nem lehet fölötte vitatkozni. Ha azt kérde: Igaz-e, hogy semmit nem hoztunk erre a világra, világos, hogy el sem vihetünk semmit? Igaz. Ezt senki nem vitatja. Akik mindenáron meg akarnak gazdagodni, a pénz utáni esztelen sóvárgás nem minden rossznak a gyökere-e? Igaz. Hogyne volna az?! Senki sem vitatja. És mégis, mikor arról van szó, hogy Isten embere, vigyázz, törekezd az igazi értékrendre, akkor kiderül, hogy emberfeletti, démonikus vonzásról van szó, és hiába akarunk..... nem megy!

Bizony minden prédikációnknak oda kell kanyarodni, hogy nem segít rajtunk más, csak az egy igaz Úristen, aki szent Fiában nemcsak a legmagasabb mércét állította elénk, hanem megnyitotta a legnagyobb erőforrást is mindenhez. Az a Jézus, aki nemcsak mondta, hogy egy a szükséges dolog, és nemcsak felmutatta az egy szükséges dolgot messziről, hanem nekünk is adta azt önmagában, az egyetlen örök szükségést. Ő felszabadíthat minket Isten gyermekeinek felséges szabadságára, hogy anyagi javainknak is ne nyomorult rabszolgái, hanem szabad urai legyünk Krisztus nevében!

Ámen